

Kjersti Fløttum*

Semantiske relasjoner i reformulering¹

Abstract

The object of study in this article is the analysis of microsemantic aspects of the reformulation sequence signalled by **c'est-à-dire** in written French. The aim of the work presented is to explain what language users do when producing reformulations and to clarify the relation between form and function in such operations. Five types of semantic relationships between the reformulated and the reformulating segments are introduced. These constitute the basis of a typology of reformulation functions. The article underlines the explanatory role of the semantic component in a global modular approach of the reformulation, where structural, pragmatic and textual factors are also considered.

1. Innledning

Et sentralt utgangspunkt for mitt studium av reformulering er motsetningen mellom å uttrykke “det samme” og å uttrykke “noe annet”, som Catherine Fuchs beskriver slik: “à redire la ‘même’ chose, on finit par dire ‘autre’ chose” (Fuchs 1982:49). I hvor stor grad dreier det seg om “det samme” eller om “noe annet” når vi reformulerer? Hva er egentlig reformulering, og hvorfor reformulerer vi?

Studieobjektet er begrenset til reformulering i skriftlig fransk, markert ved uttrykket **c'est-à-dire** (heretter: **càd**), vanligvis kalt “parafraserende reformulering”. Her følger et “klassisk” eksempel, når det gjelder form såvel som funksjon:

- (1) *“Il n’y a rien de pire que l’anarchie, c’est-à-dire de vivre sans gouvernement et sans lois”, disait Bossuet qui, même mal inspiré, donnait là une excellente définition. (M 15/01/88, 138)*

¹ Artikkelen bygger på en forelesning holdt ved Handelshøjskolen i Århus, 05.04.94.

* Kjersti Fløttum
Høgskolen i Stavanger
Afdeling for humanistiske fag
PB 2557 Ullandhaug
4004 Stavanger (N)

I en slik reformuleringssekvens, som jeg formaliserer ved uttrykket **X càd Y**, svarer **X** til det *reformulerte* segmentet og **Y** til det *reformulerende* (henholdsvis **l'anarchie** og **de vivre sans gouvernement et sans lois** i (1)).

I denne artikkelen skal jeg først kort gjøre rede for noen generelle aspekter ved arbeidets materiale, mål og metode (se Fløttum 1994). Deretter vil jeg legge hovedvekten på den semantiske analysen som er gjennomført. Til slutt skal jeg si noe om semantikkens plass i en global beskrivelse av den type reformuleringen som studeres her.

2. Materiale: journalistisk korpus

Studien er i hovedsak korpusbasert. Den bygger på autentiske eksempler fra skriftlig fransk, men også konstruerte eksempler blir anvendt i de tilfellene det synes nyttig og klargjørende.

De autentiske eksemplene, i alt 370, er hentet fra et svensk informatisert korpus basert på franske, belgiske og sveitsiske aviser. Dette korpuset er opprettet av universitetene i Umeå og Uppsala (se Danell 1988 og Forsgren & Beer 1990) og i Stockholm (COSTO; se Engwall, G. & I. Bartning, 1989). I Umeå og Uppsala dreier det seg om avisene Tribune de Genève (tg), Le soir (soir), La Libre Belgique (libbel) og i Stockholm, om ukemagasinet L'Express (X) og avisen Le monde (M). Jeg har i tillegg hentet en del eksempler fra det franske økonomiske tidsskriftet *L'Expansion* (exp).²

3. Mål: global lingvistisk beskrivelse

Min hovedmålsetting er å belyse *forholdet mellom form og bruk*, eller *funksjon*, i reformuleringer av typen **X càd Y**. Ved en global beskrivelse av denne sekvensen på setningsnivå og til en viss grad ved hjelp av den umiddelbart påfølgende setning, på lokalt tekstnivå, er målet å etablere et *lingvistisk* grunnlag som kan bidra til å opprette en typologi av reformuleringens forskjellige funksjoner. Det er de instruksene det lingvistisk markerte gir for interpretasjonen, som er sentrale. En av grunnene til valget av en lingvistisk ramme er at i tidligere studier av **càd**-reformulering er det hovedsakelig de diskursive og interaksjonelle aspekter som dominerer (Gülich & Kotschi 1983, 1987, Rossari 1990,

² Forkortelsene i parentes angir hvordan det i eksemplene refereres til kildene.

1994, Roulet 1987). Det er grunn til å tro at en lingvistisk basert analyse vil kunne bidra til en ny beskrivelse av reformuleringer. Med en slik basis skulle det likeledes være mulig å forklare hvorfor denne type reformulering på den ene siden ganske kategorisk blir plassert i parafrasebåsen og på den andre side blir tillagt en rekke forskjellige funksjoner, som forklaring, definisjon, benevning, resymé, korrigerende, osv. (se for eksempel Gülich & Kotschi 1987).

Jeg skal i det følgende kort nevne noen punkter fra tidligere studier som spesielt har fanget min oppmerksomhet og som har bidratt til å presisere målet for denne studien (se også Fløttum 1994). Det første punktet gjelder den *semantiske beskrivelsen* av **càd**-reformuleringen, som jeg generelt finner lite tilfredsstillende. For eksempel, i sin kjente og ofte siterte artikkel fra 1983, sier Gülich og Kotschi at **X** og **Y** “se trouvent dans une relation d'équivalence sémantique” (Gülich & Kotschi 1983:325). Ekvivalensen kan være av forskjellig grad, den strekker seg fra det ene ytterpunkt til det andre: “l'équivalence maximale et l'équivalence minimale” (op.cit.:325). De konkluderer med at det “normale” er en partiell semantisk ekvivalens (se op.cit.:326-327).

Denne semantiske karakteristikken er mangelfull. Begreper som “maksimal”, “minimal” og “mer eller mindre sterk” ekvivalens må presiseres. Gülich og Kotschi innrømmer selv mangelen når de sier at de ikke har “de critères précis qui permettaient de juger (...) le degré d'équivalence sémantique” (op.cit.:326). Et av mine viktigste delmål er derfor å foreta en semantisk analyse, som kan bidra til en presisering av forholdet mellom **X** og **Y** i en sekvens **X** **càd** **Y**.

Et annet punkt som har vekket min interesse, og min undring, er den *kommunikative rolle* som tillegges **càd**-reformuleringer. Denne rollen er sterkt understreket hos Gülich og Kotschi, som i hovedsak studerer reformulering i et interaksjonelt perspektiv :

“(…), ce qui déclenche le processus de formulations et de reformulations, c'est un problème de communication.” (Gülich & Kotschi 1983:335)

Reformulering er altså ifølge dem nært knyttet til løsning av kommunikasjonsproblemer. Jeg har ikke til hensikt å bestride denne funksjonen, tvert imot, men jeg vil hevde at reformulering kan ha andre funksjoner eller valører, som eventuelt kommer i tillegg til den såkalte kommunikative. Jeg har arbeidet med utgangspunkt i følgende to arbeidshypoteser: En reformulering innledet med **càd** kan ha en argumentativ funk-

sjon ved at den indikerer en argumentativ retning, og den kan ha en teksttematisk funksjon ved at den bidrar til tekstens temaprogresjon. Dette siste aspektet kommer Charolles og Coltier inn på i sin artikkel fra 1986, hvor de påpeker reformuleringens viktige rolle i det tekstredaksjonelle arbeid:

“Elles (les reformulations) participent donc à la facilitation du développement (ou de l’amplification) du déjà dit ou du déjà écrit.”
(Charolles & Coltier 1986:59).

I en artikkel fra 1987 stiller Charolles enda tydeligere spørsmål ved Gülich og Kotschis tese om at reformuleringens hovedfunksjon er å lette kommunikasjonen. Han benekter selvfølgelig heller ikke denne funksjonen, men tviler på at den er generelt gyldig. Han sier blant annet:

“La production d’un discours implique (...) des opérations qui n’ont pas toutes pour finalité une adaptation à l’auditoire” (Charolles 1987:102).

Det tredje punktet angår det skarpe skillet som blir gjort mellom *parafraserende* og *ikke-parafraserende reformulering*, spesielt innenfor den genevske tradisjon for diskursanalyse, i Roulets og Rossaris arbeider (Roulet 1987 og Rossari 1990, 1994). Uten å gå i detalj om dette, synes jeg både Roulet og Rossari lager et for kategorisk skille. Roulet definerer den ikke-parafraserende reformulering som

“la subordination rétroactive d’un mouvement discursif, (...), à une nouvelle intervention principale, du fait d’un changement de perspective énonciative;...” (Roulet 1987:111),³

Om den parafraserende reformulering sier han følgende:

“(elle) lie deux constituants de même niveau hiérarchique et consiste, comme son nom l’indique, en une simple paraphrase” (op.cit.:115).

Selv om en slik klassifisering i kun to kategorier kan ha stor generaliserende verdi, mener jeg det er verdt å se nærmere på om det ikke er mer hensiktsmessig å snakke om et continuum fra mer til mindre parafraserende bruk når det gjelder **càd**-reformuleringer.⁴ Vi skal se at den semantiske beskrivelsen støtter denne tanken.

³ Eksempler på ikke-parafraserende markører kan være **en tout cas, en fait, au fond, somme toute, finalement, en fin de compte, après tout**.

⁴ Kotschi (1990) antyder likeledes at skillet kanskje er for skarpt.

4. Metode: modulær tilnærming

Min studie av **càd**-reformuleringer er global i den forstand at både strukturelle, semantiske, pragmatiske og delvis tekstlige aspekter trekkes inn. Med et slikt omfattende mål er det selvfølgelig fare for å blande sammen de forskjellige perspektiver. For at analysen skal bli systematisk og klar, må jeg anvende en metode hvor hvert enkelt perspektiv kan studeres på sitt nivå uten at helheten går tapt. Min fremgangsmåte er derfor todelt. Først analyserer jeg de forskjellige områder og underområder som synes relevante, separat og uavhengig av hverandre. Deretter ser jeg på hvordan disse relaterer seg til hverandre. Samspillet mellom de forskjellige områder er av største betydning i den globale beskrivelsen og i forklaringen av forholdet form - bruk.

Jeg har valgt en *modulær tilnærming* for mitt studieobjekt. Mer presist anvender jeg den modellen som er utviklet av Henning Nølke (Nølke 1994).⁵ Hovedgrunnen til valget av Nølkes modell er dennes klare lingvistiske fundament.

Min egen modell for studiet av **càd**-reformulering inneholder fire komponenter (strukturell, semantisk, pragmatisk og tekstlig) som hver inneholder forskjellige moduler. Valget av disse er selvfølgelig gjort med utgangspunkt i studieobjektet.

Modellen er sammensatt som følger (med franske betegnelser):

COMPOSANTE STRUCTURELLE:

portée, constituants, équivalence structurelle, fonction syntaxique, position, structure thème-rhème

COMPOSANTE SEMANTIQUE:

potentiel référentiel, relations sémantiques, équivalence sémantique

COMPOSANTE PRAGMATIQUE:

argumentation

COMPOSANTE TEXTUELLE:

progression thématique, équivalence thématique.

Her skal jeg gå direkte inn i den semantiske komponenten, og mer presist inn i modulen jeg kaller "relations sémantiques" (semantiske relasjoner). Med støtte i følgende hypotese, tillegger jeg den semantiske

⁵ Jeg skal ikke gå nærmere inn på denne modellen her (se Fløttum 1994 og under trykking a). Forøvrig viser jeg til modellen Eddy Roulet foreslår i en programmatisk artikkel fra 1991 (Roulet 1991), men som går langt ut over de rammer jeg setter for mitt arbeid. Det er likevel visse relasjoner i mine analyser til Roulets modell (som inneholder både lingvistiske, diskursive og situasjonelle komponenter).

komponent særlig stor vekt: Den semantiske beskrivelsen av segmentene **X** og **Y** i reformuleringen **X c ad Y** bidrar på avgj orende måte til beskrivelsen av forholdet mellom form og bruk og dermed til en forklaring av denne språklige strategien. Jeg betrakter altså den semantiske komponenten som den essensielle; det er den som kan l ofte arbeidet fra et deskriptivt til et forklarende nivå.

I denne komponenten er modulen for de semantiske relasjoner spesielt viktig. Etter en presentasjon av dens hovedinnhold (se 5), skal jeg kort se på enkelte forbindelser mellom denne og andre moduler (se 6).

5. Mikrosemantiske relasjoner i c ad-reformuleringer

I modulen for semantiske (eller mikrosemantiske) relasjoner dreier det seg först og fremst om å studere de relasjoner som kan realiseres mellom **X** og **Y** i en sekvens **X c ad Y**. Mer konkret studerer jeg i hvilken grad **X** og **Y**s leksemer

- 1) befinner seg på samme semantiske nivå, eller
- 2) på forskjellig nivå og
- 3) i hvilken grad de relaterer seg til hverandre ved stigende eller avtagende generalitet. Jeg skal först kort gj ore rede for det teoretiske utgangspunktet for modulen og deretter komme tilbake til begrepene brukt ovenfor.

Modulen plasserer seg i den franske tradisjon for strukturell semantikk og innenfor retningen for sem-analyse. Det er fremfor alt Fran ois Rastiers utvikling av denne retningen i sin mikrosemantikk som er sentral her (Rastier 1987). Et av de grunnleggende prinsipper i denne teorien er at et ords betydning er avhengig av de ord det er semantisk beslektet med. Betydningen blir definert ved hjelp av semantiske komponenter, eller *semer*, som ordet har felles med andre ord og ved *semer* som skiller det fra andre ord.⁶

Etter en innf oring i Rastiers mikrosemantikk, med noen av mine tillempninger, skal jeg se mer direkte på hvordan noen av hans begreper kan brukes for mitt formål, nemlig å beskrive semantiske relasjoner mellom **X** og **Y** i reformuleringssekvensen **X c ad Y**. Jeg vil med en

⁶ Dette prinsippet er noe forskjellig fra for eksempel den retningen John Lyons representerer, hvor et ords betydning er lik de paradigmatiske semantiske relasjoner (som for eksempel synonymi, hyponymi, kontrast, osv.) som ordet plasserer seg i, i forhold til andre ord innenfor et bestemt område av leksikon. For en presentasjon av denne forskjellen, og i forhold til andre leksikalske teorier, se Feil & Laursen 1989.

gang understreke at målet ikke er å identifisere, eksplisitere og klassifisere alle semene i de forskjellige leksemene man finner i **X** *càd* **Y**-eksemplene som skal analyseres. Det er *de semantiske relasjonene mellom X og Y* det skal dreie seg om, og følgelig de analyseoperasjonene som er nødvendige for å nå frem til disse. Jeg presiserer at jeg ikke skal analysere et stort antall eksempler for å beskrive de semantiske relasjonene i alle sine varianter. Målet er å finne ut hvordan enkelte av Rastiers begreper kan bidra til å etablere noen generelle kategorier.

Gjennom sin mikrosemantikk, som han også presenterer som en interpretativ semantikk, har Rastier utviklet et redskap for en semantisk analyse som går fra de minste leksikalske til de største tekstlige enheter. Det dreier seg altså om en semantisk teori som er ment å kunne applikeres på større tekstlige enheter, og ikke bare på de enheter man tradisjonelt studerer i en komponensiell semantikk. Dette tekstlige aspektet, spesielt slik det kommer til uttrykk gjennom isotopier, er av åpenbar interesse for den tekstlige komponenten i mitt arbeid. Ved isotopibegrepet bygger mikrosemantikken bro mellom den semantiske og den tekstlige komponenten i den foreslåtte modellen.⁷

I modulen for de semantiske relasjoner legges hovedvekten på en semanalyse adaptert på enkle og sammensatte leksem, hvor utvalgte momenter fra Rastiers mikrosemantikk trekkes inn.⁸ La oss først se på definisjonen av mikrosemantikkens studieobjekt, *semet*:

“Le sème est le trait distinctif sémantique d’un sémème, relativement à un petit ensemble de termes réellement disponibles et vraisemblablement utilisables chez le locuteur dans une circonstance donnée de communication.” (Rastier 1987:33)

Rastier tilføyer en rekke faktorer som presiserer sembegrepet, som for eksempel at semene ikke er egenskaper ved referenten⁹, videre at semene ikke er universelle, at antallet semer verken er uendelig eller særlig stort og at de ikke er primitive størrelser. I tillegg innfører Rastier skillet mellom *inherente* og *afferente* semer. De første defineres i forhold til språkssystemet mens de siste stammer fra andre koder, som for eksempel sosiale og idiolektale normer (se Rastier 1987:44). Dette er etter

⁷ For en presentasjon og begrunnet kritikk av isotopibegrepet, viser jeg til Frandsen 1988.

⁸ Jeg viser ellers til en form for anvendelse av Rastiers teori i Fløttum 1990 og 1992.

⁹ I Fregetermer benytter Rastier tesen om at Sinn bestemmer Bedeutung, noe som passer godt for mitt utgangspunkt.

min mening et problematisk men likevel viktig skille.¹⁰ For å analysere autentiske eksempler er det nødvendig å trekke inn de afferente semer, eller det man kunne kalle “afferens”. Rastier sier at størrelser som er definert innenfor språkssystemet ofte blir “rettet på” i språkbruk (Rastier 1994:94, note 31), ikke-inherente trekk blir altså tilført ordboksdefinisjonene. I mitt arbeid er det likevel ikke snakk om å studere spesielt de afferente semer. Men det blir viktig å oppdage dem. Vi skal se at de vil spille en viktig rolle i den modulære modellen som helhet.

Den mest interessante, og kanskje den mest operasjonelle, distinksjonen for mitt arbeid finner vi i skillet mellom generiske og spesifikke semer, og særlig utviklingen av de generiske i et hierarki: Rastier snakker om *sèmes génériques de généralité croissante*. De generiske semene angir et semems tilhørighet til en semantisk klasse på følgende måte, med sememet **cuiller** som eksempel:

- de mikrogeneriske semer angir tilhørighet til taksem-klassen; dette er det minimale paradigme, (**couvert**);
- de mesogeneriske semer angir tilhørighet til domene-klassen, gruppe av taksemer, (**alimentation**); dette er en kategori som mer eller mindre svarer til angivelsen av fagområder i ordbøker, som for eksempel “relig.” og “merk.”, og
- de makrogeneriske semer angir tilhørighet til dimensjon-klassen, overordnet generell klasse, (**concret, inanimé**). (Se op.cit.:50-51.)

Å identifisere og å klassifisere semer i forhold til Rastiers forskjellige klasser er ingen enkel oppgave, og kanskje ikke alltid like relevant. Relevansen for slike klassifiseringer må sees i sammenheng med det man ønsker å oppnå med analysen. Rastier kommer så vidt inn på problemet selv, når han sier at man må gjøre et valg mellom mulige komponentielle beskrivelser (se op.cit.:51). For eksempel presenterer han to beskrivelser av leksemene **métro, train, autobus, autocar** og forbindelsene mellom dem i språkssystemet. Rastier gjør et valg mellom beskrivelsene ut fra hva som er det mest vanlige, ut fra “les situations pragmatiques les plus courantes” (op.cit.:51). Det er åpenbart at å bestemme hva som er “de vanligste pragmatisk situasjoner” kan by på problemer i mange tilfeller.

¹⁰ Hva som tilhører språkssystemet og hva som eventuelt tilhører andre koder er ikke opplagt i eksempler fra reell språkbruk. For en diskusjon av skillet, se Fløttum 1994.

Rastier skiller som nevnt mellom generiske og såkalte spesifikke semer. De generiske er felles for sememer av en semantisk klasse, mens de spesifikke setter sememer av en semantisk klasse i motsetning til hverandre.¹¹ Rastier definerer de spesifikke semer innenfor taksemet, sammen med generiske semer av svak generalitet (se op.cit.:49). Men ettersom de spesifikke semers rolle er å skille mellom sememer innenfor en klasse, virker denne begrensningen for streng. Jeg har derfor valgt å tillempe dette begrepet slik at det kan spille en rolle på alle nivåer, dvs uavhengig av semantisk klasse. Sememene **cuiller** og **fourchette** tilhører gjennom det felles mikrogeneriske semet /couvert/ taksemnivået etter Rastier modell. De skiller seg også fra hverandre ved et eller flere spesifikke semer. På samme måte mener jeg man kan snakke om spesifikke semer for å skille mellom to sememer som plasserer seg på et høyere nivå i skalaen av stigende generalitet. Vi kan ta som eksempel sememene **animal** og **végétal**, som gjennom de felles makrogeneriske semer /concret/, /animé/ og /non-humain/ tilhører dimensjonsnivået. De skiller seg fra hverandre henholdsvis ved semene /zoologie/ og /biologie/, som angir deres tilhørighet til to forskjellige domener. I dette bestemte tilfellet er det ikke på Rastiers taksemnivå at sememene skiller seg fra hverandre, men på det hierarkisk høyere nivået domene. For min analyse er det operasjonelt å betrakte semene /zoologie/ og /biologie/ som spesifikke i denne bestemte klassifiseringen¹², og jeg vil snakke om spesifikk og generisk *bruk* av de forskjellige semer. I denne anvendelsen forstås i hovedsak *generisk* som det eller de semer to eller flere sememer har felles og *spesifikk*, det eller de som skiller dem, i en bestemt kontekst, uansett hvilket nivå distinksjonen plasserer seg på.¹³

¹¹ De generiske semer som sett under ett definerer et semem, kalles klassem, mens sememets spesifikke semer danner semantemet. Følgelig er sememet ikke definert som en gruppe semer, men som undergrupper av semer, innenfor en "ensemble de définition" (se op. cit.: 49).

¹² Se også Rastiers analyse av sememene **caviar** og **arêtes** (op. cit.: 53), hvor de såkalte spesifikke og samtidig afførende semer /luxé/ og /misère/ blir tillagt, henholdsvis, disse to sememene, uten presis angivelse av et nivå eller en klasse som de skulle tilhøre.

¹³ Det er mange flere spørsmål som det kunne være interessant å ta opp i forbindelse med Rastiers teori, særlig når det gjelder den konkrete praktiske analysen, som han selv ikke sier særlig mye om. Rammen for denne artikkelen tillater ikke det. Men jeg kan igjen vise til Feil og Laursens artikkel fra 1989 for en interessant gjennomgang av Rastiers teori og problemer som særlig knytter seg til den praktiske analysen.

Jeg vil også presisere at jeg i det følgende bruker *leksem* der Rastier ville bruke *semem* (*sémème*). Sememer kan realiseres ved grammemer såvel som leksemer. Men siden jeg ikke tar hensyn til grammemer i min studie, blir denne distinksjonen irrelevant. Dessuten er dette også av hensyn til terminologien i resten av arbeidet, hvor jeg bruker *leksem* for det samme fenomen. Denne termen bidrar derfor til et koherent begreppapparat i den globale analysen.

I det følgende presenterer jeg de kategoriene av semantiske relasjoner som jeg har funnet relevante. Hver kategori eller gruppe følges av et konstruert typeeksempel, som tjener som modell i analysen, og som man sannsynligvis ikke vil finne igjen i reell språkbruk. Enkelte autentiske eksempler blir også presentert.

Eksempelene i mitt materiale synes å dele seg i to store kategorier som jeg kaller *horisontale* og *vertikale semantiske relasjoner*. Med *horisontal relasjon* forstår jeg en relasjon mellom leksemer i **X** og **Y** som manifesterer seg 1) gjennom felles semer eller 2) gjennom både felles og distinktive (spesifikke) semer, som defineres i forhold til det samme semantiske nivå. Med andre ord, de semantiske klassene som leksemenes semer i **X** og **Y** tilhører, er på samme semantiske nivå. Med *vertikal relasjon* forstår jeg en relasjon mellom leksemer i **X** og **Y** som manifesterer seg gjennom felles semer og distinktive (spesifikke) semer. De distinktive defineres på forskjellige semantiske nivåer. De aktuelle semantiske klassene er her altså ikke på samme nivå.

Vi skal se at disse hovedgruppene kan inndeles i forskjellige undergrupper.

a) *Horisontal relasjon*

Her dreier det seg om tre undergrupper : *definisjon*, *denominasjon* og *utbyttning* (*remplacement*). Jeg starter med et typeeksempel av den sistnevnte, *utbyttning*:

(2) *du tabac brun, c'est-à-dire du tabac fort*

Et forslag til beskrivelse og klassifisering kan være som følger:

Leksemene i **X** og **Y** har felles

- a) de makrogeneriske semene /concret/ og /inanimé/ som viser deres tilhørighet til dimensjon-klassen,
- b) det mesogeneriske semet /stimulant/ som viser tilhørighet til domene-klassen, og

c) det mikrogeneriske semet /toxicue/ som viser tilhørighet til taksemklassen.

Leksemene skiller seg fra hverandre ved de spesifikke semene /de couleur brune/, i **X**, og /qui agit avec force/, i **Y**.

Analysen av dette eksemplet viser klart at min bruk av spesifikt sem er forskjellig fra Rastiers, i alle fall ut fra en bestemt karakteristik. Rastier karakteriserer nemlig forholdet mellom to spesifikke semer som et forhold av inkompatibilitet (se Rastier 1987:52), altså er to spesifikke semer hos ham uforenlige. Dette passer ikke på eksempel (2), hvor leksemene i **X** og **Y** ikke befinner seg i et forhold av inkompatibilitet, eller "disjonction exclusive". Tvertimot, de semene jeg kaller spesifikke manifesterer trekk som absolutt er kompatible. Et eksempel på "disjonction exclusive" i denne sammenheng kunne være semer i leksemene **tabac brun** og **tabac blond**. Forskjellen kan forklares ved at disse skiller seg fra hverandre ved semer som stammer fra samme semantiske område, nemlig /couleur/, mens de semene jeg kaller spesifikke i (2) stammer fra forskjellige semantiske områder, henholdsvis /couleur/ og /force/.

La oss nå se nærmere på den foreslåtte termen for den første undergruppen av typen horisontal relasjon : "utbytting", eller "remplacement" på fransk. Valget av denne termen kan klart diskuteres. I forhold til typeeksemplet, (2), kunne man for eksempel reise følgende innvending: I den leksikalske enheten **tabac brun** er semet /qui agit avec force/ allerede tilstede. For å svare på en slik innvending, vil jeg si at det i leksemene i **Y** er aksentuert et trekk som er forskjellig fra det eller de som er aksentuert i **X**. Leksemene i de to segmentene eksplisiterer forskjellige trekk: en eksplisitering blir erstattet eller byttet ut med en annen.¹⁴

Hvilken term man enn velger for å benevne relasjonen, viser semanalysen at det er en forskjell i betydning mellom leksemene i **X** og **Y**. Denne forskjellen kan være mer eller mindre markert etter hvilke semantiske områder som trekkes inn. Og i de autentiske eksemplene skyldes graden i forskjell gjerne en mer eller mindre klar tilstedeværelse av afferente semer. Det kan i slike tilfeller dreie seg om relasjoner

¹⁴ Kanskje ville det være passende i enkelte tilfeller å bruke termen "utfylling" ("complément") eller "tillegg" ("supplément") som en slags undergruppe av "utbytting". I begge tilfeller ville det dreie seg om at et sem legges til, enten for å utfylle noe som ikke er fullstendig, eller for å tilføye noe til noe som allerede er fullstendig.

som man tradisjonelt gjerne sier ikke kan forenes i en beskrivelse innenfor språkssystemet (en relasjon som ikke er systeminherent), som for eksempel i en sekvens som **du tabac brun, càd du tabac dégueulasse**. Leksemene som inneholder en vurdering, som ved det kvalitative adjektivet **dégueulasse**, spiller en viktig rolle her.

Endelig, og uansett hvor stor forskjellen er mellom leksemene i **X** og i **Y**, så er hovedkarakteristikken for denne gruppen at det dreier seg om en horisontal relasjon. Semene som skiller de leksikalske enhetene på hver side av **càd** stammer fra samme semantiske nivå. Det ene semet er ikke mer generisk eller mindre generisk enn det andre, men de stammer fra forskjellige semantiske områder. Typen "utbytting" kan slik gi rom for store forskjeller, altså for relasjoner med svak semantisk ekvivalens (jf. diskusjonen under punkt 3 ovenfor).

Til slutt et autentisk eksempel :

- (3) *On sait très bien que le pouvoir et la télévision rendent fous - c'est-à-dire inconscients - ceux qu'ils veulent perdre. (exp 17/12/92-06/01/93:8, 14)*

Leksemene fous og inconscients er knyttet til hverandre gjennom et felles generisk sem /psychologie/ eller /état mental/ og skiller seg fra hverandre ved de mindre generiske semene /qui agit de façon anormale/ og /qui agit sans réflexion/, henholdsvis inkludert i leksemene i **X** og i **Y**. Disse sistnevnte, hvor det ene byttes ut med det andre, plasserer seg på samme nivå i den forstand at det ene ikke er mer generisk enn det andre. Men begge er mindre generiske enn /état mental/, som de har felles.

En slags uformell beskrivelse av typen *utbytting* (*remplacement*) kan være:

X blir også kalt **Y**, eller

X blir gjerne/heller kalt **Y** (i en bestemt sammenheng).

Disse formuleringene har intet formelt ved seg, men kan tjene som praktisk test for å skille mellom forskjellige typer reformulering i en del tilfeller.

I hovedkategorien horisontal relasjon, har jeg også plassert to undertyper som kan sammenlignes med det som tradisjonelt kalles *definisjon* og *denominasjon*. I disse kan det være lett å se, henholdsvis, en form for spesifisering og en form for generalisering. Men dersom man studerer dem nærmere, med mikrosemantiske øyne, ser man at det også her drei-

er seg om horisontale relasjoner. Det semantiske nivået er det samme i **X** og **Y**. La oss først se på typen *definisjon*:

- (4) *une table, c'est-à-dire un objet formé d'une surface plane supportée par des pieds, sur lequel on peut poser des objets*

En mikrosemantisk beskrivelse av dette typeeksemplet kunne være som følger:

Noen semer er felles:

- a) de makrogeneriske /concret/ og /inanimé/ markerer tilhørighet til dimensjon-klassen, eller dimensjon-nivået,
- b) det mesogeneriske /mobilier/, til domene, og
- c) det mikrogeneriske /meuble/, til taksem-nivået.

I tillegg inneholder de to leksemene semene /à surface plane/, /à pieds/ og /pour poser des objets/.

Her dreier det seg ikke om utbyttning av semer, men om en eksplisitering. Leksemene i **Y** eksplisiterer semene som leksemet i **X** inneholder. Det er dette jeg kaller definisjon i den mikrosemantiske analysen. Man kunne likeledes snakke om en degeneralisert eller nøytralisert generalisering. Leksemet **objet** er nemlig en generalisering av **table**. Denne generaliseringen blir imidlertid degeneralisert ved leksemene som følger umiddelbart etter **objet**. Det er altså ved å betrakte **Y** som en samlet enhet at man kan bestemme **X** og **Y** som tilhørende samme nivå.

Her følger et eksempel fra korpuset (legg merke til “ce qu'on appelle” og anførselstegnene i **X**):

- (5) *Reste, sur un plan strictement comptable, que la moyenne des banques belges présente ce qu'on appelle un “ratio de solvabilité”, c'est-à-dire un rapport entre les fonds propres et le total de l'actif... (soir 08/04/88, 67) (10)*

Leksemet **rapport**, i **Y**, kan betraktes som en generalisering av semene i leksemet **ratio de solvabilité**. Men denne generaliseringen er degeneralisert ved semene i leksemene som er føyd til **rapport**. Disse leksemene eksplisiterer semene i det uttrykte leksemet i **X**; med andre ord, segmentet **Y**, det reformulerende, utgjør en definisjon av segmentet **X**, det reformulerte.

Mitt forsøk på en uformell beskrivelse er som følger:

(det man kaller) **X**, det er **Y** (og intet annet).

Det generaliserende leksemet, som gjerne innleder **Y**, kan mangle, og man går slik direkte til den spesifikke oppramsingen av hva **X** er eller hva **X** består av:

- (6) *La cohabitation, plus exactement la dyarchie, c'est-à-dire le partage du pouvoir exécutif entre un président de la République et un premier ministre issus chacun d'une majorité différente, reposait sur un armistice. (X no1891/87, 20)*

Her kunne man føye inn et generaliserende leksem som **régime** :

... *c'est-à-dire un régime consistant en le partage...*

Den tredje undertypen av horisontal relasjon er *denominasjon*, og som stort sett er den motsatte fremgangsmåte av *definisjon*. Jeg skal derfor ikke gå nøyere inn på denne typen, bortsett fra å vise til typeeksemplet samt et autentisk eksempel nedenfor, (7) og (8):

- (7) *un objet formé d'une surface plane supportée par des pieds, sur lequel on peut poser des objets, c'est-à-dire une table*

- (8) *Si on a bordé la préparation de cire ou de mastic c'est-à-dire si on l'a luté. (Charolles & Coltier 1986:54)*

De tre typene jeg har nevnt klassifiseres alle under hovedkategorien *horisontal relasjon* på grunn av inherente eller afferente semer som plasserer leksemene i **X** og **Y** på det samme mikrosemantiske nivå. I typene definisjon og denominasjon er de realiserte semene mer eller mindre identiske. Relasjonen kan i ideelle tilfeller her karakteriseres som *sterk semantisk ekvivalens*. I undertypen utbytting dreier det seg også om felles semer, men blant de realiserte semer er det også distinktive semer. Disse stammer fra samme nivå. Relasjonen kan her karakteriseres som svak eller sterk semantisk ekvivalens alt etter om de semantiske områder trukket inn i **X** og i **Y** ligger fjernt fra eller nært hverandre.

I ideelle tilfeller er det en klar forskjell mellom utbytting, på den ene siden, og definisjon og denominasjon, på den andre. I det første tilfellet dreier det seg om å markere en semantisk forskjell. I det andre er de samme semer satt i relasjon til hverandre, men uttrykt ved forskjellige leksemer. I autentiske eksempler er ikke alltid forskjellen like klar. I typen definisjon blir det for eksempel ofte brukt leksemer i **Y** som inneholder semer som ikke svarer eksakt til en inherent definisjon av leksemet i **X**. Tilstedeværelsen av afferente semer kan være mer eller mindre åpenbar, og den aktuelle reformuleringen kan fjerne seg på forskjellige

måter og i forskjellig grad fra en lingvistisk språkinherent definisjon. Et eksempel er “**dans le secteur public, c’est-à-dire là où le chômage est le moins menaçant**”.

b) Vertikal relasjon

I den andre hovedkategorien, *vertikal relasjon*, dreier det seg om de tilfeller der en relasjon mellom leksemene i **X** og i **Y** kommer til uttrykk ved felles semer og ved spesifikke semer som skiller **X** fra **Y**. Disse siste plasserer seg på et nivå som er forskjellig fra nivåene til de felles semer. Dette er hovedforskjellen i forhold til den første hovedkategorien, *horisontal relasjon*. I gruppen vertikal relasjon plasserer jeg to undertyper: *generalisering* og *spesifisering*.

Her kommer begrepene stigende og avtagende generalitet inn. Rastier innfører det sentrale begrepet *généralité croissante*, altså stigende generalitet, slik:

“*Comme plusieurs ensembles de définition peuvent se trouver en relation d’inclusion ou d’intersection, on peut définir des sèmes générales de généralité croissante*” (Rastier 1987:50)

Det er i denne sammenheng at Rastier innfører de semantiske klassene, eller nivåene: taksem (taxème), domene (domaine) og dimensjon (dimension) (se ovenfor). Jeg anser det ikke som viktig i mitt arbeid å identifisere semer for å klassifisere dem i hver av disse presise klassene. Derimot blir det svært viktig å identifisere semer som angir et leksems tilhørighet til klasser av forskjellig generalitet. Ettersom forskjellen kan gå i begge retninger, har jeg innført begrepet *généralité décroissante*, eller *avtagende generalitet*, i parallell med *généralité croissante*, som allerede er innført av Rastier. Disse begrepene utgjør grunnlaget for inndelingen i de to undertyper av vertikal relasjon. Vi ser først på *generalisering* (i betydning Y mer generell enn X):

(9) *une table (et une chaise), c’est-à-dire un meuble (des meubles)*

Her dreier det seg altså om tilfeller hvor **X** og **Y** knyttes sammen ved stigende generalitet. De leksikalske elementene i **X** inneholder et eller flere semer som ikke finnes i **Y**. Disse semene er mindre generelle enn de som de har felles. I typeeksemplet har leksemene felles semene /concret/, /inanimé/, eventuelt /mobilier/, og /meuble/. Leksemene i **X**, **table** og **chaise**, inneholder i tillegg henholdsvis de mindre generelle semene /à surface plane/ og /à dossier/. Altså er det nivåforskjell mel-

lom **X** og **Y**. Relasjonen mellom semene i **X** og i **Y** karakteriseres av en stigende generalitet og jeg kaller derfor denne typen *generalisering*, som kan beskrives uformelt på følgende måte:

X representerer et eller flere eksempler av **Y**,
(**Y** resymerer **X**).¹⁵

Her følger et autentisk eksempel:

(10) *Or, pour réussir à s'imposer sur les marchés étrangers, la confection belge doit avant tout vendre la mode , c'est-à-dire être en perpétuel mouvement . Le temps des modes qui duraient plusieurs saisons est pratiquement révolu : même le jean perd aujourd'hui du terrain. (libbel, 14/02/86, 145)*

Leksemene i **X** og **Y** knyttes sammen i det minste ved et felles sem /*changement*/, eller ganske enkelt /*mouvement*/. Dette semet manifesterer seg ved **mouvement** i **Y**, og i leksemene **vendre** og **mode** i **X**. Semene i leksemene i **X** som skiller de to segmentene er mindre generelle, som for eksempel /*goût*/ eller /*manières*/ i lekset **mode**.

Den motsatte strategien er den som karakteriseres ved avtagende generalitet og som jeg kaller *spesifisering* (i betydning **Y** mindre generell enn **X**):

(11) *un meuble (des meubles), c'est-à-dire une table (et une chaise)*

Uten å gå mer i detalj på denne typen nevner jeg mitt forslag til uformell beskrivelse:

Y representerer et eller flere eksempler av **X**
(**Y** eksemplifiserer **X**)

Så et autentisk eksempel:

(12) *Il faut développer l'investissement intellectuel, c'est-à-dire la formation, l'éducation, la recherche où parfois nous avons des retards. (M 22/12/87, 133)*

Til slutt skal jeg nevne en distinksjon som tilfører de fem relasjonene presentert ovenfor en ny karakteristik, nemlig distinksjonen mellom *produktive* og *reproduktive reformuleringer*. Med produktiv reformulering forstås en relasjon hvor minst ett nytt sem manifesterer seg i **Y**, som i typene “utbytting” og “spesifisering”. De reproduktive er de re-

¹⁵ "Resymerer" er selvfølgelig et passende uttrykk bare for de tilfeller der **X** inneholder flere leksemer enn **Y**.

lasjoner der nye semer ikke nødvendigvis manifesterer seg, som i type-
ne “definisjon”, “denominasjon” og “generalisering”. Dette skillet vil
igjen være bestemmende for kategoriene i et kontinuum (se ovenfor) fra
de mest til de minst parafraserende reformuleringer, hvor reproduktiv
kunne settes i forhold til parafraserende og produktiv til ikke-parafrase-
rende.

c) Ekstralingvistiske relasjoner

I visse tilfeller er det nødvendig med en tilleggsanalyse i forhold til den
mikrosemantiske som er presentert ovenfor. Det dreier seg blant annet
om tilfeller hvor man i beskrivelsen må gå til den ekstralingvistiske
situasjonen, som for eksempel ved spesifikk referanse gjennom deikti-
ske elementer eller ved egennavn. Disse lar seg ikke umiddelbart og
direkte underkaste en mikrosemantisk analyse. Men det er likevel klart
mulig å klassifisere slike eksempler i forhold til de foreslåtte kategorie-
ne. I slike tilfeller må man trekke inn den reelle referanse. I analysen
ovenfor har jeg kun tatt hensyn til språklige uttrykks potensielle refer-
anse.

De ovennevnte fem kategorier er dem jeg har funnet adekvate for
beskrivelsen av de semantiske relasjoner mellom **X** og **Y** i en reformu-
leringssekvens av typen **X cād Y**, innenfor mitt materiale.

6. Avsluttende kommentarer: den semantiske modulens betydning i den globale analysen

Jeg skal ikke gå inn på resultatene av analysene innenfor modulen for
semantiske relasjoner, bortsett fra å nevne at det i korpuset er klare ten-
denser med hensyn til frekvens. De horisontale relasjonene er de hyp-
pigste, og blant dem undertypene “utbytting” og “definisjon”. Typen
“denominasjon” er nesten helt fraværende. Av de vertikale relasjonene
er det “spesifisering” som er mer frekvent enn “generalisering”.

Jeg vil avslutte med noen kommentarer til rollen til modulen for
semantiske relasjoner i den modulære modellen som helhet. Det er klare
forbindelser mellom mikrosemantikken og flere andre moduler. Det
er for eksempel en opplagt sammenheng med modulen for semantisk
ekvivalens. Faktorene identisk/forskjellig sem og identisk/forskjellig
semantisk nivå spiller der en stor rolle i presiseringen av begrepet ekvi-
valens. Det er også forbindelser til konstituentmodulen. Den seman-

tiske beskrivelsen er nemlig avhengig av konstituentenes natur i de segmentene det dreier seg om. Videre er det viktige faktorer å merke seg for forbindelser til argumentasjonsmodulen og til modulen for tematisk progresjon.

La oss her først se på forbindelsen til argumentasjon. Når en sekvens **X** *càd* **Y** indikerer en argumentativ retning, synes dette å ha en sammenheng med tilstedeværelsen av afferente semer. Hva angår begrepet *argumentativ retning*, støtter jeg meg på den senere utviklingen av toposteorien slik man finner den bl.a. i Ducrot 1989 og Raccach 1990, hvor også fenomenet *internt topos* (topos intrinsèque) er sentralt. Med innføringen av internt topos aksepterer teorien at ord med leksikalsk innhold kan beskrives som pakker av “topoi” eller toposområder (champs topiques). Det vil si at ved bruk av bestemte ord angir man forskjellige mulige diskurser. Denne utviklingen av teorien synes interessant for studiet av reformulering. Ifølge en av mine hypoteser er nemlig visse typer reformulering argumentative i den forstand at i segmentet **X** finnes et eller flere leksemer som et eller flere toposområder kan assosieres med. Det velges ett av disse områdene, som eksplisiteres i **Y**. Dermed angis en argumentativ retning og andre potensielle retninger blir refusert. Hvis vi tar det etterhvert klassiske eksemplet med verbet **travailler**, så kan dette assosieres med toposområdet *fatigue*. Og til dette kan igjen assosieres et topos som

< plus on travaille, plus on se fatigue. >

Man kan da tenke seg en reformulering som denne:

(13) *Pierre travaille, c'est-à-dire qu'il se fatigue.*

I denne sammenheng synes afferente semer å ha en forklarende rolle. I tilfeller der man kan snakke om toposeksplisitering i **Y**, dreier det seg nemlig om relasjoner som i større eller mindre grad er baserte på afferente semer, altså relasjoner som ikke opplagt lar seg definere innenfor språkssystemet. Denne forklaringen, altså forholdet mellom eksplisitering av toposområde og tilstedeværelsen av afferente semer, virker plausibel og kan danne en metaregel, det vil si en global regel som binder to i utgangspunktet uavhengige moduler sammen, og som bidrar til modellens koherens. Jeg hevder altså at det kan finnes visse instruksjoner som angår den argumentative retning i semantiske relasjoner med afferente semer. La oss se på et nytt eksempel :

(14) *un fauteuil, c'est-à-dire un meuble*

Dette er “nøytralt” når det gjelder argumentativ retning, mens i (15) er det en klar slik indikasjon:

(15) *un fauteil, c'est-à-dire un meuble agréable.*

I det første dreier det seg om en språkinherent relasjon mellom leksemer (av stigende generalitet). Mens i det andre blir et afferent sem, knyttet til leksemet **agréable**, tilføyd den opprinnelige relasjonen. Det er dette semet som forklarer den argumentative verdi som kan tillegges dette eksemplet. Blant de topiske områder som kan assosieres med leksemet **fauteuil**, er det *agrément*-området som er valgt, og eksplisert i **Y**.

Det er også klart at gradualitetsfaktoren, som er essensiell i topos-teorien, har en forklarende verdi her.¹⁶

La oss nå se litt på forholdet mellom den semantiske modulen og modulen for tematisk progresjon. Når det gjelder den tematiske valøren som jeg tillegger **X** *càd* **Y** i enkelte tilfeller, er tilknytningen til de semantiske relasjoner åpenbar. Hvis det er en tematisk progresjon fra **Y** til et eller flere leksikalske elementer i den umiddelbart påfølgende setning, vil den semantiske relasjonen som allerede finnes mellom **X** og **Y** kunne ha en forklarende rolle. For eksempel synes det å være en forbindelse mellom den vertikale typen spesifisering og tematisk progresjon fra **Y** til den påfølgende setning. Her er det imidlertid mer usikkert om man kan formulere en presis metaregel, fordi tematisk progresjon også kan finnes ved andre typer semantiske relasjoner.

Nå tillater ikke plassen at jeg går i detalj om andre moduler eller om andre resultater, eller om hvordan hele modellen holdes sammen. Men jeg har allerede antydnet at det er den modulen jeg har beskrevet (se 5) som er avgjørende for *modellens interne koherens* og for *forklaringen av forholdet form og bruk*. De forskjellige semantiske formene **X** og **Y** kan ha, eller mer presist relasjonene mellom dem, angir forskjellig bruk eller forskjellige funksjoner for reformulering. Jeg foreslår følgende betegnelser for disse funksjonene (den semantiske relasjonen som hver enkelt funksjon støtter seg på, er angitt i parentes):

a) FORKLARE (definisjon)

b) BENEVNE/GI NAVN (denominasjon)

¹⁶ Et topos er dobbelt graduelt ved at det forbinder to graduelle skalaer i en relasjon som i seg selv er graduell. For eksemplene ovenfor kunne de graduelle skalaene som forbindes være "travail" og "fatigue" i (13) og "commodité" og "agrément" i (15).

- c) **PRESISERE/KORRIGERE** (utbyutting)
 d) **GENERALISERE/RESYMERE** (generalisering)
 e) **EKSEMPLIFISERE** (spesifisering)

I denne artikkelen har jeg presentert en del av den modellen jeg foreslår for beskrivelsen av reformuleringstypen **X càd Y**. Jeg har argumentert for en lingvistisk analyse som har som mål å presisere forholdet mellom form og bruk for det aktuelle studieobjektet.

Selv om jeg bare såvidt har vært innom den modulære tilnæringsmåten som sådan, håper jeg at artikkelen formidler at en slik tilnærming er utbytterik for reformuleringsfenomenet. En stor fordel med en modulær metode er at man kan gjøre seg nytte av allerede utviklede teorier, sette dem i en ny sammenheng og komme frem til nye resultater. En annen fordel som jeg vil fremheve er muligheten til å studere i detalj uavhengige enkeltfenomener, uten å miste helhetsperspektivet. Jeg mener at jeg med denne metoden er kommet frem til en ny og mer presis beskrivelse av reformulering markert ved **càd**.

I en senere sammenheng, ønsker jeg at denne metodologiske rammen kan tjene til å beskrive andre markører enn **càd**. Kanskje kan beskrivelsen som er utviklet brukes som grunnlag for en typologi av reformuleringsmarkører.¹⁷

Bibliografi

- Bange, P. (éd) (1987) : *L'analyse des interactions verbales. La dame de Caluire: une consultation*. Berne, Francfort, New York, Paris: P. Lang.
- Charolles, M. (1987): "Spécialisation des marqueurs et spécificité des opérations de reformulation, de dénomination et de rectification". In: P. Bange (éd.) (99-122).
- Charolles, M. & D. Coltier (1986): "Le contrôle de la compréhension dans une activité rédactionnelle: Eléments pour une analyse des reformulations paraphrastiques". In: *Pratiques* 49 (51-66).
- COSTO*, Corpus informatisé établi par l'Université de STOCKHOLM, se Engwall & Bartning 1989.
- Danell, K.J. (1988): *Corpus de journaux francophones sur ordinateur*, Rapport du projet HSRF F 94/87.
- Ducrot, O. (1989): "Topoi et sens". In: *Langages et signification*. 9e Colloque d'Albi. Université de Toulouse le Mirail (1-22).

¹⁷ Modellen er også delvis utprøvd i en fransk-norsk kontrastiv analyse av uttrykk som **c'est-à-dire** kan oversettes med i norsk. Se Fløttum under trykking b.

- Engwall, G. & I. Bartning (1989): "Le COSTO - description d'un corpus journalistique". In: *Moderna Språk* 83:4 (343-348).
- Feil, R.M. & B. Laursen (1989): "Strukturel semantik og formel leksikalisk repræsentation". In: *Hermes* 2, Aarhus (77-108).
- Fløttum, K. (1990): *La nature du résumé scolaire. Analyse formelle et informative*. Oslo/Paris: Solum/Didier Erudition.
- Fløttum, K. (1992): "Suppression d'information dans l'activité résumante". In: R. Lorenzo (éd), *Actes du XIXe Congrès International de Linguistique et Philologie Romanes*. Universidade de Santiago de Compostela, 1989, Coruna, Conde de Fenosa, vol. III (405-418).
- Fløttum, K. (1994): *La reformulation introduite par "c'est-à-dire"*. Stavanger: Høgskolesenteret i Rogaland.
- Fløttum, K. (under trykking a): "Aspects formels de la reformulation marquée par **c'est-à-dire**". Innlegg holdt ved Xe Congrès des Romanistes Scandinaves, Aalborg, 11-15/8-93.
- Fløttum, K. (under trykking b): "A propos de **c'est-à-dire** et ses correspondants norvégiens". In: *Cahiers de linguistique française* 15, 1994.
- Forsgren, M. & J. Beer (1990): *Corpus de journaux francophones*, Université d'Uppsala.
- Frandsen, F. (1988): "Semantisk isotopi og diskursanalyse". In: *Hermes* 1, Aarhus (45-62).
- Fuchs, C. (1982): *La paraphrase*. Paris: PUF.
- Güllich, E. & T. Kotschi (1983): "Les marqueurs de la reformulation paraphrastique". In: *Cahiers de linguistique française* 5 (305-351).
- Güllich, E. & T. Kotschi (1987): "Les actes de reformulation dans la consultation. La dame de Caluire". In: P. Bange (éd.) (15-81).
- Kotschi, T. (1990): "Reformulierungsindikatoren und Text-struktur. Untersuchung zu frz. c'est-à-dire". In: Rosengren & Önnersfors: *Sprache und Pragmatik*, Lund (1-16).
- Nølke, H. (1994): *De la forme au sens: éléments de linguistique modulaire*. Louvain: Peeters.
- Raccah, P.-Y. (1990): "Signification, sens et connaissance : une approche topique". In: *Cahiers de linguistique française* 11 (179-198).
- Rastier, F. (1987): *Sémantique interprétative*. Paris: PUF.
- Rastier, F. (1994): "Tropes et sémantique linguistique". *Langue française* 101 (80-101).
- Rossari, C. (1990): "Projet pour une typologie des opérations de reformulation". In: *Cahiers de linguistique française* 11 (345-359).
- Rossari, C. (1994): *Les opérations de reformulation : analyse du processus et des marques dans une perspective contrastive français-italien*. Berne: Lang.
- Roulet, E. (1987): "Complétude interactive et connecteurs reformulatifs". In: *Cahiers de linguistique française* 8 (111-140).

Roulet, E. (1991): "Vers une approche modulaire de l'analyse du discours". In: *Cahiers de linguistique française* 12 (53-81).

